

ΙΣΙΔΩΡΟΣ ΖΟΥΡΓΟΣ

«Η σύγχυση και
το άβατο του νοήματος
δεν σημαίνουν
και ποιότητα»

Ο θεσσαλονικιός συγγραφέας μιλά στη «ΜτΚ» με αφορμή το βιβλίο του με τίτλο «Σκηνές από το βίο του Ματίας Αλμοσίνο».

» **65**

«Σκηνές από τον βίο του Ματίας Αλμοσίνο» ο τίτλος του νέου του βιβλίου

Ισίδ. Ζουργός Η ιστορία του «Βίου...»

Ο Θεσσαλονικιός συγγραφέας Ισίδωρος Ζουργός (φωτ.) στο νέο του βιβλίο «Σκηνές από τον βίο του Ματίας Αλμοσίνο», που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη, κατάφερε να συναρμόσει συναρπαστικά στον μυθιστορηματικό κόσμο του ένα πλήθος γνωσιολογικών και πραγματολογικών στοιχείων και να φέρει κοντά πολλούς κόσμους του ευρωπαϊκού 17ου αιώνα, από τους οποίους δεν λείπουν η Θεσσαλονίκη, η Κωνσταντινούπολη και ο Χάνδακας.

Από τον συγγραφέα ζητήσαμε να μας γράψει την ιστορία του βιβλίου του, πώς δηλαδή προέκυψε, και ανταποκρίθηκε με ιδιαίτερη εγκάρδιότητα. Αντίστοιχα εγκάρδιες είναι βέβαια και οι κριτικές για το βιβλίο, όπως μεγάλη είναι και η ανταπόκριση του αναγνωστικού κοινού.

Στο μυθιστόρημα «Σκηνές από τον βίο του Ματίας Αλμοσίνο» υπάρχει -όπως σε όλα τα βιβλία του είδους του- εκτός από το συγκροτημένο του φαντασιακό κι ένα πλέγμα πραγματολογικού υλικού. Πριν όμως φτάσουμε σ' αυτό, ίσως θα είχε ενδιαφέρον να δούμε κάποιες αφηγηματικές επιθυμίες, φιλοδοξίες και εμμονές, οι οποίες γεννούν πριν ακόμη από την πλοκή το ίδιο το θέμα του.

Η εποχή. Ο 17ος αιώνας είναι για τη νεοελληνική πεζογραφία ως παραγωγή ένας τόπος ουσιαστικά αχαρτογράφητος, σχεδόν έρημος. Άλλωστε για τη χώρα μας αυτή η ιστορική περίοδος είναι ουσιαστικά ανεντόπιση ακόμη και στα σχολικά εγχειρίδια. Για παράδειγμα, ένα σημαντικό γεγονός που επηρέασε την τύχη του νεότερου ελληνισμού, όπως η πτώση του Χάνδακα στα 1666 μ.Χ., περνάει σχεδόν απαρατήρητο. Σε αντίθεση, η ευρωπαϊκή ιστορία την ίδια εποχή συγκεντρώνει πολύ μεγάλο ενδιαφέρον, καθώς η δημιουργία της νέας εποχής επιταχύνεται κυρίως με τη θεμελίωση της επιστημονικής σκέψης και την επικράτηση του ορθολογισμού. Σ' αυτή την παραμελημένη για την Ελλάδα εποχή, η Θεσσαλονίκη του εμπορίου και των ετερόδοξων κοινοτήτων φιλοξενεί την περίπτωση του Σαμπετάι Σεβί, του ιδιόμορφου Μεσσία της εβραϊκής διασποράς, ο οποίος και αναστατώνει με τη δράση του την ανατολική Μεσόγειο. Η γραφή ενός μυθιστορηματικού λοιπόν που θα περνούσε μέσα από αυτά τα γεγονότα και τον διάκοσμό τους αποτέλεσε πηγή πρόκλησης και έμπνευσης. Σε όλα τα παραπάνω θα μπορούσαμε να προσθέσουμε και την ιστορία της ιατρικής, αποσπάσματα της οποίας εμπεριέχονται στο μυθιστόρημα. Η ιστορία αυτή είναι τόσο συναρπαστική, ώστε μπορεί από μόνη της να αποτελέσει δομικό υλικό για πολλά μυθιστορήματα.

Το βιβλίο επιδιώκει επίσης μια καταβύθιση στον μαγικό κόσμο της ευρωπαϊκής ζωγραφικής. Πολλές φορές στη φαν-

τασία μου η ζωή του Ματίας ήταν μια διαδοχή εικόνων σε δάση, πύργους, ποτάμια και θάλασσες.

Τα πρόσωπα κινούνται στα ανατομεία των πανεπιστημίων της εποχής, στις τρομακτικές απεικονίσεις του θανάτου από την πανώλη, αλλά και στις εικόνες της εξοχής και των χωριών από τον χρωστίηρα του Μπρέγκελ.

ΟΓΚΩΔΕΣ ΥΛΙΚΟ

Ένα άλλο κύτταρο που γέννησε το μυθιστόρημα ήταν και η έννοια της Ευρώπης, τόσο εύκαμπτη και επίκαιρη. Στο πρόσωπο του Ματίας Αλμοσίνο ήθελα να σκαλίσω το πρόπλασμα του πρώτου Ευρωπαίου, πολύγλωσσου, ανθρωπιστή και μελετητή, που διασχίζει την ήπειρο ως φορέας ενός νέου πολιτισμού.

Ο Αλμοσίνο βγήκε όπως οι περισσότεροι μυθιστορηματικοί ήρωες μέσα από επιθυμίες, φανταστικές απεικονίσεις και τρεμάμενο πάθος. Σε όλη όμως την ενδομήτρια περίοδο πριν από τη γέννησή του απαιτούσε πολλά, μια αναβάθρα από ζητήματα που έπρεπε να επιλυθούν.

Πρωταρχικά ήταν η συγκέντρωση και ταξινόμηση ενός ογκώδους υλικού πέρα από τη γενική ιστορία της Ευρώπης, αλλά και πληροφορίες που αφορούν την καθημερινή ζωή σε πολλές γωνίες της Republica Cristiana, όπως ονομαζόταν η ήπειρος επίσημα εκείνη την εποχή. Ρούχα, παπούτσια, περούκες, καπέλα, όπλα, έπιπλα, βιβλία, μικροαντικείμενα, άμαξες, πανδοχεία, είδη καραβιών αλλά και ήθη, προλήψεις, μαζικές υστερίες και φόβοι, τόσα πολλά...

Οι πληροφορίες αφορούν και τις τρεις βασικές μονοθεϊστικές θρησκείες, τόπους με διαφορετικό κλίμα, χλωρίδα - άλλωστε και η μέτρηση του χρόνου ήταν διαφορετική από χώρα σε χώρα. Ο κίνδυνος η αφήγηση κάπου να σκοντάψει δεν ήταν μικρός. Θυμάμαι χαρακτηριστικά ότι κάπου στα μέσα του βιβλίου συνειδητοποίησα πως στον 17ο αιώνα στην αλληλογραφία δεν χρησιμοποιούσαν φακέλους, παρά μόνο δίπλωναν το χαρτί και φυσικά το σφράγιζαν με βουλοκέρι. Τότε χρειάστηκαν αναδρομές και διορθώσεις.

ΧΑΡΤΕΣ, ΒΙΒΛΙΑ, ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ...

Σε όλη τη διάρκεια της συγγραφής του

βιβλίου είχα δίπλα μου χάρτες της εποχής, που δεν είναι βέβαια καθόλου λεπτομερειακοί και έχουν λάθη.

Έτσι χρησιμοποίησα και σύγχρονους χάρτες, που σε προσανατολίζουν μεν σωστά αλλά δεν είναι αριστουργήματα αισθητικής σαν εκείνους τους παλιούς.

Σε πολλούς από τους τόπους που αναφέρονται δεν έχω πάει ποτέ, όπως η Μολδαβία ή η Ουκρανία. Άλλους τους έχω επισκεφθεί και αυτό έχει σημασία κυρίως για τις πόλεις που κράτησαν την ιστορική τους φυσιογνωμία, όπως η Βενετία ή η Βασιλεία στην Ελβετία. Όμως στα μυθιστορήματα τελικά έχει λίγη σημασία η αυτοψία από τον ίδιο τον συγγραφέα.

Μέσα από το μυθιστόρημα παραλαύνουν 122 χαρακτήρες, αρκετοί από αυτούς είναι βασικοί αλλά οι περισσότεροι εμφανίζονται σε λίγες μόνο σελίδες και χάνονται, λιώνουν σαν τις νιφάδες στο βρεγμένο χώμα.

Ήταν συνειδητό αυτό, γιατί πέρα από το ότι ωθούν με ιδιαίτερο τρόπο την αφήγηση, νομίζω πως συγκροτούν μια βασική παράμετρο της ίδιας της ζωής, το φευ-

γαλέο πέρασμα πολλών ανθρώπων μπροστά απ' τα μάτια μας καθώς η μνήμη αγωνίζεται να τα συγκρατήσει. Προσπάθησα όμως το πέρασμα τώσων προσώπων να μη μπερδεύει τον αναγνώστη. Αρκετά συχνά πιστεύω στη δυσκολία κάποιας ανάγνωσης, όποτε όμως υπάρχει λόγος, γιατί η σύγχυση και το άβατο του νοήματος δεν σημαίνουν οπωσδήποτε και ποιότητα.

Πέρα από τα βιβλία που πρόσφεραν πολλά στη γέννηση αυτού του Αλμοσίνο -άλλωστε κάποιες σελίδες στο τέλος μνημονεύουν αυτήν την ευγνωμοσύνη-, θα ήταν άδικο να μην αναφερθώ στη μεγάλη συνεισφορά του διαδικτύου.

Η πρόσφατη εμπειρία μου στη γραφή αυτού του βιβλίου επιβεβαίωσε αυτό που νομίζω ότι κυρίως συμβαίνει στους ανθρώπους τουλάχιστον της γενιάς μου: το διαδίκτυο έχει περισσότερο πληροφοριακό χαρακτήρα, ενώ στην εμβάθυνση των φαινομένων προχωρούμε κυρίως μέσα από τα βιβλία.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΟΥΚΟΣ